Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Beleidsveld	Wijk Binnenstad
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Lode Messemaker
Kenmerk	8938868
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Omgevingsvisie, deelgebied binnenstad (Omgevingsvisie Binnenstad 2040) vast te stellen waarin 26 ontwikkelingsrichtingen benoemd worden onder vier kwaliteiten, t.w.
    a. Schoonheid
    b. Variatie
    c. Veerkracht
    d. Ontspannen Omgeving

2. De Omgevingsvisie, deelgebied binnenstad (Omgevingsvisie Binnenstad 2040) op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht – onderdeel gebiedsbeleid - en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl hierop aan te passen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 beschrijft de ambities voor de binnenstad voor de fysieke leefomgeving voor de komende jaren. De ambities zijn uitgewerkt onder vier kwaliteiten (schoonheid, variatie, veerkracht, in een ontspannen omgeving) in 26 ontwikkelingsrichtingen. De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 geeft hiermee richting aan programma's en projecten.

Context

Aanleiding

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 maakt deel uit van de – door de raad vastgestelde - Omgevingsvisie Utrecht. Op dit moment wordt ook de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) geactualiseerd. De RSU 2040 is een van de koersdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht en geeft aan hoe we de stad op de lange termijn willen inrichten. In de RSU2040 maken we keuzes voor de toekomst en beschrijven we hoe de weg daarnaartoe eruit ziet (zie Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 | Gemeente Utrecht - Omgevingsvisie). De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 sluit aan bij de koers zoals die in de RSU 2040 is beschreven. In het coalitieakkoord 2018 *Utrecht: Ruimte voor Iedereen* is het opstellen van de Omgevingsvisie Binnenstad opgenomen: 'Voor de binnenstad maken we op korte termijn een omgevingsvisie, samen met ondernemers, bewoners uit de wijk en bezoekers.' (Coalitieakkoord 2018, blz. 11)

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is gebaseerd op stedelijk beleid, het inspelen op trends en ontwikkelingen en een uitgebreid participatieproces met de stad van april 2019 t/m april 2021. Daarnaast is de visie afgestemd met beleid en kaders op het gebied van mobiliteit, openbare ruimte, groen, ecologie, klimaat, duurzame energie, erfgoed, ondergrond, wonen, cultuur, gezondheid, maatschappelijke voorzieningen, veiligheid en vergunningen, toezicht en handhaving.

Juridische context

De Omgevingswet die naar verwachting op 1 juli 2022 wordt ingevoerd, schrijft voor dat elke bestuurslaag een omgevingsvisie van haar grondgebied moet maken. De gemeente Utrecht heeft vooruitlopend op de invoering de Omgevingsvisie Utrecht opgesteld. Binnen de Omgevingsvisie Utrecht kunnen visies voor deelgebieden, zoals voor de binnenstad, worden ontwikkeld. De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 formuleert de ambities voor de binnenstad voor de komende jaren in samenhang. Daarmee maakt de visie duidelijk aan de stad (bewoners, ondernemers, organisaties en instellingen) welke ontwikkelingen de gemeente zelf wil ondernemen dan wel wil faciliteren. De visie geeft richting aan thematisch beleid en projecten, en zorgt voor een betere afstemming tussen beleidsterreinen. Dit biedt de gemeenteraad de gelegenheid om gerichter te sturen op de ontwikkelingen in de binnenstad. De vaststelling van de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 geeft richting aan de actualisering en specificatie van de regels in het omgevingsplan, bestemmingsplan en andere regelgeving. Zo worden de ambities van de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 geborgd.

Voor het opstellen van een Omgevingsvisie geldt er geen wettelijk voorgeschreven procedure. De wetgeving geeft slechts aan dat we moeten aangeven hoe we burgers en maatschappelijke organisaties hebben betrokken bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie. Wel hebben we eigen regelgeving die we moeten toepassen: dit is de Participatie- en inspraak Verordening 2019. In licht hiervan is een uitgebreid participatietraject doorlopen. De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is het resultaat van uitwerking van gemeentelijk beleid, inspelen op trends en ontwikkelingen (zoals klimaatadaptatie; energietransitie; veranderend koopgedrag) en ideeën uit de stad. Deze combinatie rechtvaardigt om ook de concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 ter inzage te leggen en reacties te vragen op de ambities in het document. Zie voor de reacties uit de samenleving bijlage 2 Reactienota die het college heeft vastgesteld, bijlage 3 Procesverslag Binnenstadgroep en bijlage 4 Overzicht van communicatie- en participatieactiviteiten.
De procedure eindigt na het vaststellen door de raad van de visie, omdat tegen de Omgevingsvisie geen beroep openstaat. Het beleid uit de visie kan wel, net als nu bij bijvoorbeeld de structuurvisie het geval is, worden getoetst als er beroep tegen een omgevingsplan/bestemmingsplan wordt ingesteld waarvoor dit beleid als basis is gebruikt (zogenoemde exceptieve toetsing).

Beoogd effect

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 beoogt de binnenstad ook in de komende jaren een aangename plek te laten zijn waar bewoners, ondernemers en bezoekers zich thuis voelen, en de schoonheid van de binnenstad kunnen beleven. De Utrechtse binnenstad blijft een levendige

stadswijk, waar verschillende vormen van gebruik (wonen, winkelen, uitgaan) elkaar ontmoeten en soms schuren. De openbare ruimte van de binnenstad is in 2040 groener, met een kwalitatief hoogwaardige inrichting en er is meer ruimte gemaakt om er te kunnen verblijven. Het tempo van de binnenstad is van de voetganger en de fiets. Daarop wordt de binnenstad ook ingericht. De binnenstad is in 2040 omgeschakeld naar duurzame energiebronnen en beter bestand tegen het veranderende klimaat. Bewoners, ondernemers en de gemeente werken samen om de ambities voor de binnenstad in balans voor elkaar te krijgen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening

- 29 oktober 2019: Raadsbrief, Schriftelijke Beantwoording 1ste termijn Startnotitie Omgevingsvisie Binnenstad
- 5 november 2019: Beantwoording Schriftelijke Raadsvragen 2019, nr. 205
- 5 december 2019: Startnotitie Omgevingsvisie Binnenstad
- 10 juli 2020: Voortgangsbericht Omgevingsvisie Binnenstad, Raadsbrief
- 5 januari 2021: Afhandeling motie M2019/450, Raadsbrief
- 9 februari 2021: Raadsbrief, Vrijgave inspraak Concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Omgevingsvisie, deelgebied binnenstad (Omgevingsvisie Binnenstad 2040) vast te stellen waarin 26 ontwikkelingsrichtingen benoemd worden onder vier kwaliteiten, t.w. a. Schoonheid b. Variatie c. Veerkracht d. Ontspannen Omgeving
Argumenten	
1.1	De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 past binnen de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU), koersdocument van de Omgevingsvisie Utrecht.
	De Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 is het koersdocument van de Omgevingsvisie Utrecht. De Omgevingsvisie Utrecht vormt het kader waaronder koers, thematisch en gebiedsgericht beleid worden uitgewerkt. De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is een gebiedsgerichte uitwerking voor de binnenstad waarin op integrale wijze de ambities voor de binnenstad zijn beschreven. De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is in lijn met de RSU 2040. In de RSU is de binnenstad onderdeel van het centrum waartoe ook het Stationsgebied/Beurskwartier behoort, één van de knooppunten voor ontwikkeling van de stad. De visie gaat uit van vier kwaliteiten van de binnenstad, t.w. schoonheid, variatie, veerkracht, in een ontspannen omgeving. De vier kwaliteiten vormen de basis voor de uitwerking van de ambities voor de binnenstad in 26 ontwikkelingsrichtingen. De 26 richtingen beslaan het fysiek-ruimtelijk domein.
1.2	De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is gebaseerd op het bestaande beleid vande Omgevingsvisie Utrecht, maatschappelijke trends en ontwikkelingen en wensen en ideeën uit de stad.
	De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is gebaseerd op drie bronnen. Op de eerste plaats is de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 een uitwerking van en afgestemd met visies en programma's van verschillende beleidsvelden. Dat geldt voor de RSU en ook voor onder andere het Mobiliteitsplan 2040, de Transitievisie Warmte, het Programma Wervengebied, de Woonvisie Utrecht beter in balans en het Groenstructuurplan 2017-2030. In de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is niet al het stedelijke, sectorale beleid herhaald. Uitgangspunt vormt het stedelijk beleid. In de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is een nadere uitwerking voor de binnenstad opgenomen. Op de tweede plaats, houdt de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 rekening met bredere trends en ontwikkelingen zoals klimaatverandering en de energietransitie. Ten derde is de Omgevingsvisie Binnenstad 2040 gevoed door de discussie met de stad, met

	bewoners, ondernemers, organisaties en instellingen, over de toekomst van de binnenstad. Hiervoor heeft een groot aantal activiteiten plaatsgevonden. Een Binnenstadgroep met deelnemers uit diverse geledingen van de stad heeft advies gegeven over de betrokkenheid van de stad (zie bijlage 3: Procesverslag Binnenstadgroep ter informatie). De Binnenstadgroep heeft geadviseerd over hetproces en niet over de inhoudelijke keuzes in de visie.
1.3	<u>De reacties naar aanleiding van de ter inzagelegging hebben geleid tot aanscherping van onderdelen van de Omgevingsvisie Binnenstad 2040.</u>
	De concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 heeft van 19 februari – 19 april voor inspraak ter visie gelegen. Op verzoek van de Binnenstadgroep was deze periode langer dan gebruikelijk zodat de leden van de Binnenstadgroep in de coronaperiode meer tijd hadden om hun achterbannen te raadplegen. De inspraakreacties hebben geleid tot een aantal aanscherpingen in de tekst van de definitieve versie van de Omgevingsvisie Binnenstad 2040. Zie bijlage 2: Reactienota en bijlage 5: Document met wijzigingen ten opzichte van concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 (inspraakversie)
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Niet alle belanghebbenden hebben in gelijke mate gebruik gemaakt van de mogelijkheden om inbreng te leveren bij het opstellen van of zijn het in gelijke mate eens met de Omgevingsvisie Binnenstad 2040.</u>
	Er zijn tal van 'live' en 'online' activiteiten georganiseerd in het kader van de Omgevingsvisie Binnenstad 2040. Een Binnenstadgroep met deelnemers uit diverse geledingen van de stad heeft advies gegeven over de betrokkenheid van de stad. (Zie bijlage ter informatie). Ondanks een grote inspanning, inzet van diverse middelen (bijeenkomsten, wandelingen, onlinebijeenkomsten, sociale media, advertenties) en brede betrokkenheid hebben toch niet alle belanghebbenden in gelijke mate gebruik gemaakt van de mogelijkheden (bijvoorbeeld jongeren; Utrechters met een migratieachtergrond; bezoekers; ondernemers; jonge gezinnen). Dit kan met het tijdsperspectief (2040) en abstractieniveau (algemene visie en ambities) van de visie te maken gehad hebben. Daarbij heeft de COVID-19 pandemie een negatief effect gehad op mogelijkheden om te participeren in fysieke bijeenkomsten en ontmoetingen. Desalniettemin, is de diversiteit en variëteit in inbreng groot geweest, d.w.z. vanuit veel verschillende invalshoeken zoals diverse bewoners, studenten, ondernemers, organisaties en instellingen. Zoals te verwachten bij de grote variatie aan functies en belanghebbenden in de binnenstad is niet elke belanghebbende het met alle ambities eens. De insteek van de visie is behoud van de variatie aan en balans tussen de verschillende vormen van gebruik (functies) in de binnenstad zoals wonen, winkelen, ondernemen, studeren, uitgaan en ontspannen.
1.2	<u>De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is geen uitvoeringsprogramma met een budget.</u>
	De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is een richtinggevend document en bevat geen concrete uitvoeringsprojecten waaraan een budget is gekoppeld. De verwezenlijking vande ambities voor de binnenstad kan voor een deel gedekt worden uit de hiervoor in de programmabegroting geraamde budgetten. De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 geeft richting aan de (toekomst)visie voor de binnenstad en zorgt ervoor dat bestaande en nieuwe activiteiten en geldstromen gericht zijn op de beschreven ambities (ontwikkelingsrichtingen). Tot slot is de realisatie van de ambities mede afhankelijk van investeringen vanuit diverse programma's (denk bijvoorbeeld aan opgaven als klimaatadaptatie en transitievisie warmte). Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf 'financiën' in dit raadsvoorstel en in de Omgevingsvisie Binnenstad.
Beslispunt	
2	De Omgevingsvisie, deelgebied binnenstad (Omgevingsvisie Binnenstad 2040) op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht – onderdeel gebiedsbeleid - en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl hierop aan te passen.

Argumenten	
2.1	Hiermee blijft de Omgevingsvisie Utrecht actueel.

Financiën

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is een ambitiedocument en geen uitvoeringsprogramma met een budget. De verwezenlijking van de ambities voor de binnenstad kan deels gedekt worden uit de hiervoor in de programmabegroting geraamde budgetten. Andere ambities vragen om aanvullende investeringen, zoals bijvoorbeeld aanpassingen aan de Binnenstadsas (de route van Smakkelaarsveld tot Lucas Bolwerk). Hiervoor worden de komende jaren, mede in relatie tot de RSU, financiële dekkingsmogelijkheden onderzocht en waar mogelijk voorstellen uitgewerkt. In de visie wordt voorgesteld het programmeren dat nu via thematische lijnen gaat meer via gebiedsprogramma's te laten verlopen, en op deze wijze budgetten vanuit thematische opgaven te bundelen. Het Budget kwaliteitsimpuls binnenstad is een structureel budget voor kleine aanpassingen en herinrichtingen. Om meer slagkracht te krijgen om de ambities voor de binnenstad te verwezenlijken wordt onderzocht of dit budget verhoogd kan worden en hoe dat gedekt kan worden met als doel de grondslag hiervan te verbreden. Immers, de praktijk leert dat een herinrichting niet alleen uitvoeringskosten maar ook plankosten vergt**.** De gemeentelijke strategie van ontwikkelend beheer biedt kansen om bij groot onderhoud of vervangingswerkzaamheden ambities voor de binnenstad te verwezenlijken. Andere mogelijkheden van realiseren van ambities bieden initiatieven en samenwerking met private partijen in bijvoorbeeld anterieure overeenkomsten of bijvoorbeeld afspraken met het CMU over activiteiten die ondernemers financieren uit het Ondernemersfonds.

Vervolg

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 wordt na vaststelling opgenomen in het gebiedsgerichte beleid van de Omgevingsvisie Utrecht. Zij geldt daarna als kader stellend voor uitwerking van beleid en projecten in de binnenstad. Bij de Voorjaarsnota rapporteren wij via het Meerjarenperspectief Ruimte over de voortgang van de ontwikkeling van de binnenstad in relatie tot de Omgevingsvisie Binnenstad 2040. Ook komen we met een voorstel voor verbreding van de grondslag van het Budget kwaliteitsimpuls binnenstad.

Participatie

De Omgevingsvisie Binnenstad 2040 is tot stand gekomen in een intensief proces met partijen in de stad en interne vakinhoudelijke deskundigen. De participatie en inspraak beslaat een periode van april 2019 tot 2021. Inhoudelijk betrof de participatie het niveau van consultatie. Daarnaast heeft een Binnenstadgroep geadviseerd over het externe participatieproces en de organisatie van aanvullende activiteiten. De Binnenstadgroep bestond uit vertegenwoordigers van diverse groeperingen in de stad waaronder ondernemers, bewoners, studenten, universiteit, kerken, de historische vereniging, opvang van dak- en thuislozen en woningcorporatie. De Binnenstadgroep heeft een eigen procesverslag opgesteld (zie bijlage 3: Procesverslag Binnenstadgroep). Voor een overzicht van activiteiten in het kader van communicatie en participatie zie bijlage 4: Overzicht van communicatie- en participatieactiviteiten.

Van 19 februari t/m 19 april 2021 heeft de concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 ter visie gelegen. Op verzoek van de Binnenstadgroep die adviseert over het proces, is de inspraakperiode in verband met de coronacrisis verlengd tot twee maanden. Dit heeft organisaties meer tijd gegeven hun achterban te kunnen raadplegen.

De concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 en een samenvatting waren beschikbaar op de website www.utrecht.nl/omgevingsvisiebinnenstad . Voorts is er een persbericht uitgegaan, zijn er Utrecht breed advertenties geplaatst in de huis-aan-huisbladen en posters op mupi's verschenen over verschillende onderwerpen. Ook zijn op social media berichten gepost, sommige gericht op specifieke doelgroepen waaronder bewoners uit de binnenstad, bewoners uit andere delen van de stad en jongeren. Tijdens de inspraakperiode zijn twee algemene informatiebijeenkomsten gehouden op 23 en 25 maart jl. Ook is het projectteam uitgenodigd bij een bijeenkomst met de Initiatiefgroep Domplein op 2 april 2021. Daarnaast is een (Engelstalige) bijeenkomst georganiseerd voor Utrechtse

‘internationals’ op 7 april. Hiervoor is een Engelstalige samenvatting van de concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 gepubliceerd op de website https://welcome.utrechtregion.com/en/news/utrechts-city-centre-in-2040. Tenslotte is op 8 april een informatiebijeenkomst met de Actiegroep Binnenstad030 georganiseerd.

Voor de reactienota zie bijlage 2.

Communicatie

Voor besluitvorming in de gemeenteraad informeert het projectteam alle insprekers over de beantwoording van hun inspraakreactie en het besluitvormingsproces. Ook wordt via de nieuwsbrief van het project en via de achterbannen van de Binnenstadgroep de informatie over besluitvorming en het uiteindelijke besluit teruggekoppeld. Voor vragen is het emailadres: binnenstad2040@utrecht.nl beschikbaar.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Omgevingsvisie Binnenstad 2040

Bijlagen informatief

- Reactienota
- Procesverslag Binnenstadgroep
- Overzicht van communicatie en participatie activiteiten
- Document met wijzigingen ten opzichte van concept-Omgevingsvisie Binnenstad 2040 (inspraakversie)